

מזה? זה קיר התחתון מתחת לחוט הסיקרא של המזבח.

אתה אומר קיר התחתון או אינו אלא שהיה מזה על קיר העליון של המזבח?

ודין הוא, שנלמד בקל-וחומר שהזאה של חטאת העוף נעשית על קיר העליון: ומה בהמה, שעולתה נזרק דמה למטה, אף על פי כן את דם חטאתה של בהמה זורקים למעלה, אם כן, עוף, שעולתו נעשית למעלה, אינו דין שחטאתו תהיה נעשית למעלה, ומדוע אמרת שחטאת העוף נעשית למטה?

תלמוד לומר מזה שכתוב לגבי חטאת העוף בפסוק "והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח" למדים שהזאת חטאת העוף היא על קיר שהשירים שלו מתמצים ליסוד, ואיזה זה קיר ששיריו מתמצים ליסוד, הלא זהו קיר התחתון. שאם מזה על קיר העליון לפעמים הדמים מגיעים עד הסובב שהיה מפריד בין חצי קיר המזבח העליון לחצי התחתון ואינם מגיעים ליסוד.

ועדיין קשה מנין ללמוד מפסוק זה שהזאה

הראשונה היתה נעשית בקיר התחתון, ואולי נעביד מעילאי למעלה את ההזאה ראשונה, וזה שאמר הפסוק שהדם יהיה מתמצה ליסוד יתקיים בזה דהדר נעביד את המיצוי מתתאי בקיר התחתון.

אמר רבא: מי כתיב בפסוק ימצה והלא ימצה כתיב בפסוק, ואם היה כתוב "ימצה" היה משמע שהזאה הכהן לחזור ולעשות מעשה מיצוי אחר ההזאה, והיה אפשר לומר שהזאה במקום אחד ומיצוי במקום שני, אבל מכיון שכתוב בפסוק "ימצה" משמע שהוא מזה במקום דממילא יהיה הדם מתמצה על היסוד וזהו קיר התחתון.

אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: כיצד מולקין חטאת<sup>(95)</sup> העוף? אוחז את שני גפיו כנפיו של העוף בשתי אצבעות בין אמה לאצבע, ואת שתי הרגלים של העוף אוחז בשתי אצבעות בין אצבע קטנה לקמיצה, ומותח צוארה על רוחב אצבע גודלו [אגודל שלו]<sup>(96)</sup>, ומולקה.

במתניתא תנא: כשהיה מולק את חטאת העוף היה אוחזו כשציפרא כשהעוף נמצאת

זו כלל.

והראב"ד בפירושו למסכת קינים [דף כב ב] פירש דרשה זו באופן אחר. שעצמה של חטאת הכוונה שצריך הזאת חטאת ועולת העוף מדם הנפש דווקא. ולכן פסול דם הראש כיון שהוא אינו דם הנפש. [ובגמרא להלן סו. יש מיעוט אחר על דם הראש שפסול]. והרז"ה שם חולק עליו. וסובר שדם הנפש ממעט רק את דם העור ודם התמצית. אך דם הראש הוא דם הנפש. וכן בעיקר הפירוש בדרשה הוא חולק עליו ומפרש

כרש"י שצריך מהעוף עצמו ולא מכלי.

95. לכאורה צורה זו היא גם במליקת עולת העוף. וצריך ביאור למה אמרו זאת על חטאת העוף דווקא. וגם הרמב"ם [פ"ז ממעה"ק ה"ו] הביא זאת לגבי חטאת העוף. ובדיני עולת העוף לא הזכיר מזה כלום. אך וודאי שגם בעולת העוף כך מולקים [בריסק כתבי תלמידים].

96. והכל עושה ביד אחת הן אחיזת העוף והן